

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/5837,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Prasa-podziemna-w-PRL-Olsztyn-3-5-listopada-2010.html>
04.03.2026, 00:25

Ogólnopolska konferencja naukowa „Prasa podziemna w PRL” – Olsztyn, 3-5 listopada 2010

27.10.2010

W dniach 3-5 listopada 2010 r. w Olsztynie odbywała się ogólnopolska konferencja naukowa „Prasa podziemna PRL”, zorganizowana przez miejscową Delegaturę IPN i Bibliotekę Uniwersytecką UWM. Konferencja, będąca już trzecim (po Wrocławie i Szczecinie) spotkaniem uczestników projektu naukowo-badawczego „Działania Służby Bezpieczeństwa wobec dziennikarzy”, którego koordynatorem jest prof. dr hab. Tadeusz Wolsza, zgromadziła blisko dwudziestu referentów z różnych ośrodków naukowych kraju, zajmujących się tematyką Polski Ludowej. Oprócz pracowników IPN z różnych oddziałów i delegatur, obecni byli m.in. naukowcy z takich placówek, jak Instytut Historii PAN, Instytut Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Stowarzyszenie Wolnego Słowa z Warszawy.

Konferencję otworzył Naczelnik Delegatury IPN w Olsztynie dr hab. Grzegorz Jasiński. Następnie głos zabrali koordynatorzy projektu: prof. dr hab. Tadeusz Wolsza i dr Sebastian Ligarski. Obecny na konferencji prezydent Olsztyna Jerzy Szmit, założyciel i działacz olsztyńskiego NZS-u i twórca pism podziemnych, przypomniał zgromadzonej publiczności, wśród której byli dawni działacze „Solidarności”, drukarze i kolporterzy pism podziemnych, a także młodzież licealna, jak wyglądała działalność opozycyjna w PRL.

Pierwszego dnia poruszano tematykę m.in.: prasy internowanych, prasy NZS UW i niezależnej prasy chłopskiej. Wiele powiedziano również na temat publikacji podziemnych w zasobach Biblioteki Narodowej oraz BUiAD IPN. Usłyszeć można było także o „Radiu Solidarność” zarówno w sensie ogólnopolskim, jak i regionalnym. Pierwszy dzień konferencji kończyła promocja „Encyklopedii Solidarności”.

Drugiego dnia konferencji referowano m.in. na temat wydarzeń w PRL w latach osiemdziesiątych na podstawie prasy polonijnej, porównywano też treści rozmaitych pism robotniczych: Stocznia Gdańskiej oraz innych ośrodków miejsko-przemysłowych – Elbląga, Szczecina, Łodzi, Rzeszowa, Torunia. Następnie przedstawiono obraz wyborów do sejmu kontraktowego w 1989 r. w bydgoskiej prasie podziemnej i ogólny obraz przemian 1989 r. w prasie łódzkiej, zaprezentowano także szereg informacji na temat środowiska samych kolporterów i wydawców na przykładzie Pawła Miklasza – długoletniego tajnego współpracownika SB. Drugi dzień konferencji zakończył się promocją wydawnictw IPN: „Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL” (Szczecin 2010) oraz „Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom. Aparat represji wobec środowisk dziennikarskich 1945-1990” (Warszawa 2010).

Ostatni dzień konferencji poświęcony był w całości problematyce olsztyńskiej i byłego województwa olsztyńskiego. Referaty wygłosili pracownicy olsztyńskiej Delegatury IPN i UWM. Poruszono zagadnienia związane z powstaniem, drukiem i kolportażem pism podziemnych: solidarnościowego „Rezonansu”, „Larwa” Federacji Młodzieży Walczącej Warmii i Mazur, „Inicjatyw Warmińskich” i „Ech Mrągowa”. Bardzo interesujące było wystąpienie poświęcone strajkowi drukarzy w Olsztyńskich Zakładach Graficznych.

Konferencji towarzyszyła specjalnie zorganizowana wystawa „Prasa i wydawnictwa niezależne na Warmii i Mazurach 1980-1989” autorstwa Renaty Gieszczyńskiej i Dominika Krysiaka ze zbiorów Delegatury IPN w Olsztynie i materiałów z Oddziału Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej UWM. Patronat medialny nad konferencją sprawowało Polskie Radio Olsztyn.

PROGRAM

3 LISTOPADA

14.00-17.15

- Konrad Knoch (ECS Gdańsk),
Prasa liberalna drugiego obiegu w latach 1979-1990
- Andrzej W. Kaczorowski,
Niezależna prasa chłopska 1977-1989
- Tomasz Truskawa (SWS Warszawa),
Prasa zakładowa lat 80. w PRL
- Grzegorz Wołk (IPN Warszawa),
Prasa drugiego obiegu w zasobie Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN – zarys problematyki
- Joanna Bachtin (BN Warszawa),
Gromadzenie wydawnictw niezależnych w Bibliotece Narodowej
- Marta Marcinkiewicz (IPN Szczecin),
Prasa internowanych
- Grzegorz Majchrzak (IPN Warszawa),
Nie tylko prasa. Fenomen Radia „Solidarność”
- dr Krzysztof Osiński (IPN Bydgoszcz),
Radio „Solidarność” w Bydgoszczy
- dr Dominika Rafalska (ID UW Warszawa),
Prasa drugiego obiegu Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1980-1981

17.15-17.45

- Dyskusja

17.45-19.00

- Promocja książki *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976-1989*

4 LISTOPADA

9.00-12.15

- dr hab. Mirosław Golon (IPN Gdańsk),
Związek Sowiecki na łamach polskiej prasy podziemnej w latach 80. – wybrane zagadnienia
- prof. dr hab. Ryszard Sudziński (UMK Toruń),
Wydarzenia w Polsce w latach 1980-1990 w świetle prasy polonijnej w Chicago
- Bartosz Kaliski (IH PAN Warszawa),
Etos i walka. Porównanie treści pism „Hutnicy '82” (Warszawa) i „Hutnik” (Kraków)
- Arkadiusz Kazański (IPN Gdańsk),

„Rozwaga i Solidarność” – pismo podziemnej „Solidarności” w Stoczni Gdańskiej im. Lenina
1982-1988

- Karol Nawrocki (IPN Gdańsk),
Elbląska prasa podziemna 1982-1989
- Paweł Szulc (IPN Szczecin),
Szczecińska prasa drugoobiegowa w 1989 roku
- Katarzyna Kyc (IPN Rzeszów),
Rzeszowska prasa niezależna w latach 1985-1990
- Jan Olszkiec (IPN Warszawa),
„Przegląd Wiadomości Agencyjnych” (1984-1990)

12.15-12.45

- Dyskusja

12.45-15.30

- Przerwa

15.30-17.00

- Kamila Churska (IPN Bydgoszcz),
Wybory 1989 w bydgoskiej prasie podziemnej
- dr Przemysław Wójtowicz (IPN Bydgoszcz),
„Wolne Słowo. Serwis informacyjny”. Biuletyn toruńskiej „Solidarności”
- dr Sebastian Pilarski (IPN Łódź),
Łódzka prasa podziemna wobec procesu przemian politycznych w Polsce w 1989 roku Prasa podziemna w PRL
- Józef Śreniowski (IPN Łódź),
Środowiska kolporterów na tle zjawiska wydawnictw podziemnych lat 80-tych (po 13 grudnia 1981 r.) w Łodzi i regionie łódzkim
- dr Sławomir Cenckiewicz,
Paweł Miłkasz – szkic do portretu podziemnego wydawcy-konfidenta

17.00-17.30

- Dyskusja

17.30-18.30

- Promocja książek *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL oraz Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom. Aparat represji wobec środowiska dziennikarskiego*

5 LISTOPADA

9.00-11.00

- Dominik Krysiak (IPN Olsztyn),
Obraz polskiej rzeczywistości lat 80. XX wieku na łamach olsztyńskiego pisma „Rezonans”
- Renata Gieszczyńska (IPN Olsztyn),
Podziemne pismo Federacji Młodzieży Walczącej Warmii i Mazur „Larwa”

- dr Witold Gieszczyński (UWM Olsztyn),
Strajk w Olsztyńskich Zakładach Graficznych w 1981 roku na łamach „Gazety Olsztyńskiej”
- dr Piotr Kardela (IPN Olsztyn),
„Inicjatywy Warmińskie” - pismo środowiska liberalnej opozycji w Olsztynie
- Paweł P. Warot (IPN Olsztyn),
Działania operacyjne SB wobec lokalnej prasy podziemnej na przykładzie „Echa Mrągowa”

11.00-11.30

- Dyskusja

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)



Pliki do pobrania

[Zaproszenie na konferencję z programem \(pdf, 533.6 KB\)](#)